

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І ТУРИЗМУ

ВІСНИК

ЛЬВІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ
ЕКОНОМІКИ І ТУРИЗМУ

Серія: «Економічні науки»

12/2017

Львів
2017

Міністерство освіти і науки України

Львівський інститут економіки і туризму

ББК 65

В 53

Вісник Львівського інституту економіки і туризму [Текст] : зб. наук. ст. / М-во освіти і науки України. Львів. інст-т економіки і туризму ; [редкол. : І. О. Бочан та ін.]. — Львів : ЛІЕТ, 2017. — № 12. — 204 с : іл., табл.

Bulletin of Lviv Institute of Economics and Tourism [Text] : collection of scientific works / Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv Institute of Economics and Tourism ; [editor-in-chief Bochan I. O.]. — Lviv : LIET, 2017. — # 12. — 204 p.

Висвітлюються актуальні питання теоретичних і прикладних аспектів економіки, розвитку туристичної індустрії в Україні і, зокрема, в Західному регіоні; аналізуються підходи до створення туристичного продукту й організації спеціальних видів туризму. Особлива увага звертається на вивчення краєзнавства, екологічного супроводу туристичної діяльності та підготовки фахівців для даної галузі.

Для фахівців туристичної галузі, науково-педагогічних працівників, аспірантів і студентів навчальних закладів туристичного профілю.

Topical issues of theoretical and practical aspects of economics of the tourist industry development in Ukraine and particularly in Western region are reflected; approaches to design of tourist product and organizing special kinds of tourism are analyzed. Special attention is given to local studies issues, ecological accompaniment of tourist activity and training specialists for the given branch.

For specialists of tourist sphere, scientific and pedagogical workers, post-graduates and students of tourist educational institutions.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

1. Бочан І. О., д. е. н., професор — головний редактор;
2. Паньків Н. Є., к. б. н. — заступник головного редактора;
3. Берест Р. Я., д. і. н., доцент;
4. Білонога Ю. Л., д. т. н., професор;
5. Бомба М. Я., д. с.-г. н., професор;
6. Білий Л. А., д. т. н., професор;
7. Васильчак С. В., д. е. н., професор;
8. Доманцевич Н. І., д. т. н., професор;
9. Марцин В. С., д. е. н., професор;
10. Скаско О. І., д. е. н., професор;
11. Лозовецька В. Т., д. п. н., професор;
12. Лихолат Є. О., к. е. н., доцент;
13. Майкова С. В., к. т. н., доцент;
14. Майовець Є. Й., д. е. н., професора;
15. Миськів Г. В., д. е. н., професор;
16. Михасюк І. Р., д. е. н., професор;
17. Присяжнюк Ю. І., д. е. н., професор;
18. Реверчук С. К., д. е. н., професор;
19. Федина Л. О., к. т. н., доцент;
20. Тринько Р. І., д. е. н., професор, академік УААН;
21. Безручко Л. С., к. геогр. н., доцент — відповідальний секретар

Рекомендовано до друку
вченою радою Львівського інституту
економіки і туризму (протокол № 7 від 24.05.2017 р.)

© Львівський інститут
економіки і туризму, 2017
© Автори статей, 2017

ЗМІСТ

Розділ 1. ЕКОНОМІКА І ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ

<i>Ковтун Г. І. Стан та перспективи розвитку франчайзингу в Україні</i>	9
<i>Самохвал О. О. Українські реалії в умовах глобалізації міжнародного ринку туристичних послуг</i>	19
<i>Кучеренко А. В., Гуляева Н. М. Правові механізми стимулювання розвитку фінансового інжинірингу в Україні</i>	28
<i>Лихолат С. О., Лихолат Н. Є. Трудові ресурси в системі соціально-економічного розвитку туристичних підприємств</i>	37
<i>Самодай В. П. Особливості регіональної інфраструктури Сумської області</i>	42
<i>Самохвал О. О. Українські реалії в умовах глобалізації міжнародного ринку туристичних послуг</i>	

Розділ 2. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ТУРИЗМОЛОГІЇ

<i>Бочан І. О. Туристична освіта в умовах сучасних соціально-економічних викликів</i>	50
<i>Гальків Л. І., Кулиняк І. Я. Теоретико-прикладні аспекти розвитку освітнього туризму в Україні</i>	55

Розділ 3. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ ОСНОВИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

<i>Кушнірук Г. В., Косик А. Ю. Тенденції формування туристичних потоків України на міжнародному туристичному ринку</i>	62
<i>Миськів Г. В., Килин О. В. Визначення чинників, що впливають на розвиток туризму в Україні та основні напрями мінімізації їх негативного впливу</i>	67
<i>Кушнірук Г. В., Солдат О. А. Роль туризму в розвитку економіки Львівської області</i>	73
<i>Батьковець Н. О. Дослідження процесу формування та управління туристичними потоками Львівської області</i>	77
<i>Кушнірук Г. В., Пінчук О. В., Ткачишин М. Я. Регіональний брендинг — перспектива для туристичного розвитку локальних територій</i>	82

Розділ 4. ТОВАРОЗНАВСТВО І ТОРГІВЛЯ: ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ

<i>Павлишин М. Л., Микитів Н. С., Озимок Г. В., Луців Н. В. Експертні аспекти у формуванні компетентностей фахівців з підприємства, торгівлі і біржової діяльності</i>	86
<i>Луців Н. В. Стан та перспективи розвитку вітчизняного ринку спортивних товарів</i>	92
<i>Гуцак О. М., Семак З. М., Семак Б. Д. Вітчизняний і зарубіжний досвід використання рослинних барвників у текстильному виробництві</i>	98

Розділ 3.

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА УПРАВЛІНСЬКІ ОСНОВИ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 338.48(100):338.488

*Кушнірук Галина Володимирівна, к. е. н.,
Косик Анастасія Юріївна, студентка,
Львівський інститут економіки і туризму*

ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ УКРАЇНИ НА МІЖНАРОДНОМУ ТУРИСТИЧНОМУ РИНКУ

Стаття присвячена актуальності та необхідності вивчення туристичних потоків як важливого індикатора розвитку туризму. Здійснено аналіз структури міжнародних туристичних потоків. Розглянуто основні тенденції формування туристичних потоків України на міжнародному туристичному ринку.

Ключові слова: зарубіжний туризм, іноземний туризм, міжнародний туризм, міжнародний туристичний ринок, турист, туристичні потоки, структура.

Туризм сьогодні динамічно розвивається у складі галузей обслуговування і займає все більш помітне місце у світовій економіці за показником швидкості обігу капіталу, кількістю зайнятих, обсягом експорту послуг, є джерелом доходів для національних бюджетів. Перетворення України на туристичну державу світового значення вимагає забезпечення координації діяльності різних галузей економіки, від яких залежить якісне надання туристичних послуг, зокрема транспорту, торгівлі, виробництва сувенірної продукції, видавничо-рекламної діяльності.

Вигідне географічне розташування України, культурна та історична спадщина дають всі підстави для розвитку в'їзного та виїзного туризму. Адже в умовах глобалізації економічного, політичного, культурного та соціального просторів сучасної світової економіки міжнародний туризм є однією з найдохідніших та найдинамічніших галузей, що розвиваються.

Дослідження проблематики розвитку міжнародного туризму набули значної актуальності з другої половини ХХ — початку ХХІ ст. Проблеми міжнародного туризму досить глибоко досліджували такі російські та українські вчені, як Л. І. Гонтаржевська, А. Ліманський, Я. Ружковський, Г. А. Панирян, Л. Ф. Хадоркова, В. Ф. Кифяк, О. О. Бейдик, Л. П. Дядечко та інші.

Метою статті є дослідження місця України на міжнародному туристичному ринку та виокремлення перспектив розвитку міжнародного туризму. Зокрема, це дослідження присвячено визначенню основних тенденцій та особливостей формування міжнародних туристичних потоків.

У сучасному світі туризм — це явище, яке тісно пов'язане з історією, економікою, архітектурою, географією, медициною, спортом, культурою та іншими науками. Але жодна з них не може повністю охарактеризувати його як об'єкт власних досліджень, і жоден з існуючих соціально-економічних інститутів не в змозі самостійно розв'язати комплекс його проблем [2, 289].

Міжнародний туризм посідає вагоме місце у світовому господарстві та зовнішньо-економічних зв'язках. В його основі лежить задоволення постійних людських потреб до пізнання навколишнього світу.

На думку Гонтаржевської Л. І., туристичні операції є важливою складовою світової та національної економіки. Дедалі більша взаємозалежність країн, взаємопроникнення їх економічних інтересів, відкриття національних господарств зовнішньому світові сприяють інтенсивному розвитку міждержавних туристичних потоків, поглибленню міжнародного поділу праці на ринку послуг [3, 16].

Міжнародний туризм досяг нових висот у 2015р. За останні 15 років туристичні потоки у світі зросли майже в 1,6 рази, з 674 млн. осіб в 2000 р. до 1184 млн. осіб у 2015 р. (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка розвитку міжнародного туризму за 2000–2015 рр.

Регіон	Кількість міжнародних туристів (прибуття), млн осіб.						Структура, %
	2000 р.	2005 р.	2010 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015
Світ, загалом	674	809	950	1088	1134	1184	100
у тому числі:							
Розвинені країни	420	466	513	585	619	643	54,7
Країни, що розвиваються	254	343	437	503	515	536	45,3
у тому числі за регіонами:							
Європа	386,6	453,2	489,4	566,8	580,3	609,1	51,4
в т. ч. Україна	6,4	17,6	21,2	24,6	12,7	12,4	1,1
Азія і Тихоокеанський регіон	110,4	154,0	205,5	249,9	264,4	277,0	23,4
Америка	128,2	133,3	150,2	167,6	181,7	190,7	16,1
Африка	26,2	34,8	50,4	54,7	54,9	53,1	4,5
Близький Схід	22,4	33,7	54,7	49,1	52,4	54,1	4,6

Джерело: [5]

За даними Всесвітньої туристичної організації, міжнародні туристичні потоки зросли на 4,4 %, порівняно з попереднім роком, і становили 1,184 млн. осіб. У 2014 р. темпи зростання світового ринку міжнародного туризму склали 4,2 %. Найбільша частка іноземних туристів припала на Європейський регіон і склала 51,4 %. У 2015 р. частка України у світовому ринку туристичних послуг займала близько 1,1 % натурального обсягу та продемонструвала падіння на 0,3 % порівняно з 2014 р., що було зумовлено кризовим станом країни.

Загальний приріст світового ринку туристичних послуг у натуральному вираженні за період 2000–2015 рр. склав 76 %. Причому змінився приріст потоку в'їзних туристів, як і в розвинених країнах, так і в країнах, що розвиваються, їх приріст склав відповідно 53,1 % та 111 %. Отже, зростання частки світового ринку туристичних послуг відбулося за рахунок збільшення туристичних потоків саме у країн з економікою, що розвивається.

При вивченні сукупності умов, які характеризують співвідношення попиту і пропозиції на певні туристичні послуги є кон'юнктура ринку. Саме в кон'юнктурі основним показником вважається його структура.

На рис. 1 подано динаміку структури світового ринку туристичних послуг з виокремленням частки України.

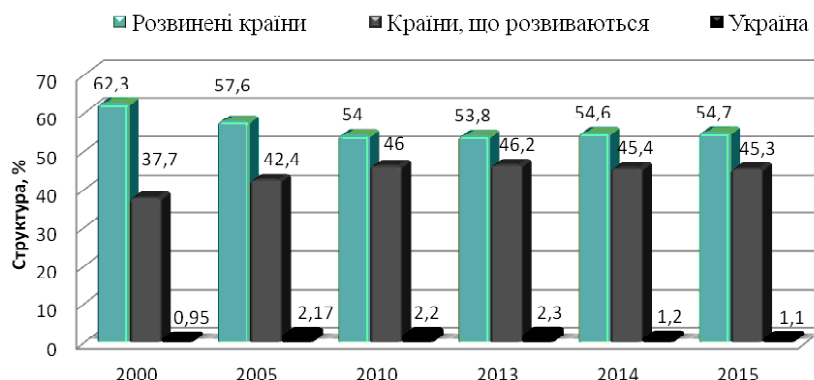

Рис. 1. Динаміка структури світового ринку туристичних послуг

Аналізуючи рис. 1, слід зазначити, що з 2000 по 2015 рр. відбувалося зростання частки країн, що розвиваються приблизно з 38 % до 45 % відповідно. Ці результати свідчать про більшу динаміку розвитку туристичної галузі, ніж у розвинених країнах. Така динаміка обумовлена зростанням привабливості для туристів країн з економіками, що розвиваються. З 2010 р., структура в цих країнах стабілізувалася та практично коливається в межах 1,5 %.

Так як Україна теж відноситься до країн, що розвиваються, наша держава повинна більше фінансувати галузь туризму. Потрібно підвищувати національну свідомість та інтерес до туристичної спадщини, а також ефективно реалізовувати державну соціальну політику.

Якщо проаналізувати доходи світового ринку туризму, то можна побачити, що раніше близько 2/3 доходів отримували розвинені країни. Проте за останнє десятиріччя ситуація змінилася, і сьогодні їх доходи практично однакові в різниці 5 %. Тобто частка економічно розвинених країн у структурі, у вартісному вираженні, раніше була значно більше частки країн, що розвиваються. Тому за останні роки саме ці країни сприяли подальшому розвитку туризму, в тому числі спрощення процедур поїздок і стійкість на міжнародному туристичному ринку.

Туристичний ринок України має певну особливість, а саме перевагу туристів з сусідніх країн (табл. 2). Адже до 2013 р. на українському ринку в'їзного туризму майже 90 % іноземних туристів прибували з країн-сусідів, насамперед, для відвідування знайомих та рідних. І практично решту 10 % припало на всі інші туристичні напрями туристичних потоків.

Та після подій на сході України потоки іноземних громадян значно скоротилися. Це відображається в структурі в'їзних туристичних потоків України, а саме іноземних громадян, які відвідали нашу країну. Також в структурі в'їзного туризму в Україні можна побачити зміни з 2014 року. Ці зміни відбулися внаслідок фінансової та воєнно-політичної кризи [1, 149]. За 10 років структура значно змінилася, наприклад, кількість поляків збільшилася на 20 %, а туристів з Молдови зменшилося вдвічі. Події на сході значною мірою зменшили кількість громадян з Російської Федерації та Білорусії, а саме на 16 % та 5% відповідно.

Кількість українських туристів, які виїжджають за кордон, також щороку збільшується, незважаючи на окремі перешкоди на шляху здійснення туристичних поїздок (рис. 2).

Порівнюючи динаміку виїзних туристичних потоків в нашій країні, а саме кількість громадян України, які виїжджали за кордон, можна сказати, що для більшості українців

Таблиця 2

Структура в'їзного туризму в Україні з 2006 по 2015 рр.

Країни	Структура, %									
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Польща	21,0	19,16	20,60	12,24	10,0	8,0	6,10	5,10	8,84	41
Російська Федерація	33,95	31,40	30,0	33,49	37,0	42,1	41,40	41,69	18,59	17,6
Білорусь	11,23	12,62	13,38	14,35	14,0	12,3	13,44	13,59	12,53	5,72
Угорщина	6,12	5,40	4,06	3,92	5,0	4,0	3,23	3,13	6,88	10,55
Молдова	16,14	17,30	17,36	20,86	19,0	19,0	21,07	21,96	34,37	7,5
Словаччина	2,67	2,9	2,53	2,58	3,0	2,6	2,07	1,72	3,27	3,3
Румунія	1,84	4,4	5,66	5,18	4,0	3,4	3,44	3,56	4,6	2,93
Інші країни	7,05	6,82	6,41	7,38	8,0	8,4	9,25	9,25	10,92	11,4
Всього	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Джерело: [4]

Рис. 2. Динаміка туристичних потоків в Україні, млн осіб.

Джерело: [4]

ці поїздки були недоступними. Для українських туристів перешкодою відвідання зарубіжних країн стало зростання валютного курсу, що призвело до зростання загальної вартості туристичного продукту в гривневому еквіваленті.

Таким чином, сучасний туризм — це та сфера економіки країни та життєдіяльності суспільства в цілому, яка в значній мірі інтегрує практично всі галузі. Ось чому ж туризм займає одне з перших місць у світовій економіці. Тому під час формування нового державного підходу до розвитку туризму в Україні потрібно зрозуміти, що саме ця галузь стимулюватиме розвиток економічного та соціального стану країни та сприятиме зміцненню нового, вже позитивного, іміджу України на світовому туристичному ринку.

Тільки за підтримки виконавчих органів влади буде можливо нарощувати темпи та підвищувати ефективність роботи туристичних підприємств. Політика туризму України на міжнародному туристичному ринку базується на маркетинговій стратегії. Ця стратегія повинна стимулювати іноземних туристів відвідати нашу країну шляхом створення позитивного туристичного іміджу. Через події на сході маркетингологи та міністерство закордонних справ повинні висвітлити Україну, як країну безпечну та комфортну для перебування в ній. Головною метою повинно бути розбудова індустрії туризму та підвищення рівня обслуговування до міжнародних стандартів.

Отже, за своїм потенціалом Україна має всі можливості для того, щоб стати туристичною державою світового рівня. Але для цього, перш за все, необхідно визначити

туризм як пріоритетну галузь економіки України, яка сприятиме економічному та соціальному розвитку, створенню нових робочих місць, розвитку міжнародних відносин.

Література

1. Атаманчук З. А. Вплив девальвації гривні на розвиток туристичної галузі України [Текст] / З. А. Атаманчук // Матеріали міжнародної наук.-практ. конф. «Сучасні особливості формування і управління інноваційним потенціалом регіонального розвитку туризму та рекреації із залученням молодіжного ресурсу», 15–17 жовтня 2015 р. — Тернопіль : ТНТУ, 2015 — С. 149–150.
2. Бейдик О. О. Фактори формування туристичних регіонів і центрів в'їзного туризму України [Текст] : зб. наук. статей / О. О. Бейдик, Н. О. Новосад // Проблеми міжнародного туризму. — К. : ППНВ, 2010. — С. 285–299.
3. Гонтаржевська Л. І. Ринок туристичних послуг в Україні [Текст] : навч. посібник / Л. І. Гонтаржевська. — Донецьк : Східний видавничий дім, 2008. — 180 с.
4. Туристична діяльність в Україні у 2015 році: статистичний бюлетень / Державна служба статистики України. — К. : ДССУ, 2016. — 272 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. World Tourism Organization UNWTO [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www2.unwto.org>.

Кушнирук Г. В., Косык А. Ю.

ТЕНДЕНЦИИ ФОРМИРОВАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ ПОТОКОВ УКРАИНЫ НА МЕЖДУНАРОДНОМ ТУРИСТИЧЕСКОМ РЫНКЕ

Статья посвящена актуальности и необходимости изучения туристических потоков как важного индикатора развития туризма. Осуществлен анализ структуры международных туристических потоков. Рассмотрены основные тенденции формирования туристических потоков Украины на международном туристическом рынке.

Ключевые слова: зарубежный туризм, иностранный туризм, международный туризм, международный туристический рынок, турист, туристические потоки, структура.

Kushniruk H. V., Kosyk A. Y.

TRENDS IN THE FORMATION OF THE TOURIST FLOWS OF UKRAINE ON THE INTERNATIONAL TOURIST MARKET

The article is devoted to the relevance and necessity of studying the tourist flows as an important indicator of the tourist development. The structure of the international tourist flows are analyzed. The article discussed major trends in the formation of the tourist flows in Ukraine on the international tourist market.

Keywords: outbound tourism, inbound tourism, international tourism, international tourist market, tourist, tourist flows, structure.